DOMSTOLENS DOM
av den 19 mars 1991[1*]

Mål C-202/88

Frankrike, företrätt av Jean-Pierre Puissochet, rättschef vid utrikesministeriet, i egenskap av ombud, och Géraud de Bergues, secrétaire adjoint i samma ministerium, i egenskap av biträdande ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos Frankrikes ambassad, 9, Boulevard Prince Henri,

sökande,

med stöd av

Italien, företrätt av Luigi Ferrari Bravo, chef för utrikesministeriets avdelning för diplomatiska tvister, och avvocato dello Stato Ivo M. Braguglia, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos Italiens ambassad, 5, Rue Marie-Adélaïde,

Belgien, företrätt av Eduard Marissens, advokat i Bryssel, med delgivningsadress i Luxemburg hos advokat Lucy Dupong, adress 14 A, Rue des Bains,

Förbundsrepubliken Tyskland, företrädd av Martin Seidel, Ministerialrat, förbundsekonomiministeriet, i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos Tysklands ambassad, 20–22, Avenue Emile Reuter,

och

Grekland, företrätt av Nikos Frangakis, juridisk rådgivare vid Greklands ständiga representation hos de Europeiska gemenskaperna, advokaten Stamatina Vodina, medlem av rättsavdelningen vid Greklands ständiga representation hos de Europeiska gemenskaperna, och advokaten Galateia Alexaki, juridisk medarbetare i finansministeriet, alla i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos Greklands ambassad, 117, Val S:te Croix

intervenienter,

* Rättegångsspråk: franska.

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av generaldirektören vid rättstjänsten Jean-Louis Dewost, juridiske rådgivaren Götz zur Hausen och medlemmen av rättstjänsten Luís Antunes, alla i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos Guido Berardis, medlem av rättstjänsten, Centre Wagner, Kirchberg,

svarande.

Talan avser partiell ogiltigförklaring av kommissionens direktiv 88/301/EEG av den 16 maj 1988 om konkurrens på marknaderna för teleterminalutrustning.

DOMSTOLEN,

sammansatt av ordföranden O. Due och avdelningsordförandena G.F. Mancini, T.F. O'Higgins, J.C. Moitinho de Almeida och G.C. Rodríguez Iglesias samt domarna C.N. Kakouris, R. Joliet, F.A. Schockweiler och M. Zuleeg,

generaladvokat: G. Tesauro,
justitiesekreterare: J.-G. Giraud,

som beaktat förhandlingsrapporten och,

vad som förekommit vid den muntliga förhandlingen den 26 oktober 1989, och

som hört generaladvokatens förslag till avgörande vid sammanträde den 13 februari 1990,

meddelar följande

dom

1 Genom ansökan som inkom till domstolens kansli den 22 juli 1988 har Frankrike väckt talan med stöd av artikel 173 första stycket i EEG-fördraget i syfte att få artiklarna 2, 6, 7 och, i nödvändig utsträckning, artikel 9 i kommissionens direktiv 88/301/EEG av den 16 maj 1988 om konkurrens på

marknaderna för teleterminalutrustning, ogiltigförklarade (EGT 1988 L 131, s. 99, fransk version; svensk specialutgåva, del 08, volym 01). Italien, Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland och Grekland har intervenerat till stöd för Frankrikes yrkanden.

2 Direktiv 88/301 antogs med stöd av artikel 90.3 i fördraget. Enligt artikel 2 i nämnda direktiv skall medlemsstater, som har beviljat särskilda eller exklusiva rättigheter till företag för import, marknadsföring, anslutning, idriftsättning och/eller underhåll av teleterminalutrustning, se till att dessa rättigheter upphävs och meddela kommissionen vilka åtgärder de vidtagit och vilka förslag till lagstiftning som framlagts för detta ändamål.

3 Enligt artikel 3 skall medlemsstaterna se till att rörelsedrivande företag har rätt att importera, marknadsföra, ansluta, idriftsätta och underhålla terminalutrustning. Medlemsstaterna får emellertid:

— i brist på tekniska specifikationer vägra tillåta att terminalutrustning ansluts och tas i drift när sådan utrustning inte, enligt en noga övervägd uppfattning hos den organisation som åsyftas i artikel 6, uppfyller de väsentliga krav som anges i artikel 2.17 i direktiv 86/361/EEG av den 24 juli 1986 om inledningsskedet av det ömsesidiga erkännandet av typgodkännande för teleterminalutrustning (EGT 1986 L 217, s. 227, fransk version; svensk specialutgåva del 13, volym 15),

— kräva att rörelsedrivande företag har de nödvändiga tekniska kvalifikationerna för att ansluta, idriftsätta och underhålla teleterminalutrustning på grundval av objektiva, icke diskriminerande och allmänt tillgängliga kriterier.

4 Enligt artikel 6 i direktivet skall medlemsstaterna säkerställa att, från den 1 juli 1989, ansvaret för upprättande av specifikationer, övervakning av deras tillämpning samt beviljande av typgodkännande anförtros ett organ som är oberoende av offentliga eller privata företag som erbjuder varor och/eller tjänster inom telekommunikationssektorn.

5 I artikel 7 åläggs medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt att med högst ett års varsel säga upp hyres- eller underhållskontrakt avseende terminalutrustning som vid den tidpunkt då kontrakten upprättades var föremål för exklusiva eller särskilda rättigheter som beviljats vissa företag.

6 Slutligen skall medlemsstaterna enligt artikel 9, i slutet av varje år avge en rapport till kommissionen som gör det möjligt att övervaka att bestämmelserna i artiklarna 2, 3, 4, 6 och 7 efterlevs.

7 För en utförligare redovisning av omständigheterna i målet, rättegångens förlopp och parternas yrkanden och grunder hänvisas till förhandlingsrapporten. Handlingarna i målet i dessa delar återges i det följande endast i den mån domstolens argumentering kräver det.

8 Den franska regeringen åberopar fyra grunder, nämligen påstått åsidosättande av handläggningsregler, kommissionens bristande befogenhet, åsidosättande av proportionalitetsprincipen samt åsidosättande av väsentliga formföreskrifter. Som en del av sin talan om bristande befogenhet hävdar franska regeringen att kommissionen har tillämpat fördragsreglerna felaktigt. Eftersom detta argument utgör en särskild grund skall det behandlas separat.

I — Tvistens rättsliga bakgrund

9 De grunder och argument som har framförts i detta mål avser huvudsakligen tolkningen av artikel 90 i fördraget. Enligt punkt 3 i denna artikel, vilken är den rättsliga grunden för det omtvistade direktivet, skall "kommissionen säkerställa att bestämmelserna i denna artikel tillämpas och, när det är nödvändigt, utfärda lämpliga direktiv eller beslut vad avser medlemsstaterna".

10 I punkt 1 i denna artikel förbjuds medlemsstaterna i allmänna ordalag att, beträffande offentliga företag och företag som de beviljat särskilda eller exklusiva rättigheter, vidta eller bibehålla någon åtgärd som strider mot fördragets regler, i synnerhet reglerna i artiklarna 7 och 85–94.

11 Enligt punkt 2 i artikel 90 skall företag som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse vara underkastade dessa regler, särskilt konkurrensreglerna, i den mån tillämpningen av dessa regler inte rättsligt eller i praktiken hindrar fullgörande av de särskilda uppgifter som de tilldelats. Som villkor gäller dock att utvecklingen av handeln inte påverkas i en omfattning som strider mot gemenskapens intresse.

12 Genom att på vissa villkor medge undantag från de allmänna fördragsbestämmelserna, är syftet med punkt 2 i artikel 90 att förena medlemsstaternas intresse av att använda vissa företag, särskilt inom den offentliga sektorn, som instrument för sin ekonomiska eller fiskala politik, med gemenskapsintresset att säkerställa efterlevnaden av konkurrensreglerna och att bevara den gemensamma marknadens enhet.

13 I elfte övervägandet i ingressen till det omstridda direktivet fastslår kommissionen att förutsättningarna för att tillämpa undantaget i artikel 90.2 inte är uppfyllda. Detta har inte ifrågasatts av den franska regeringen eller intervenienterna, varför tvisten faller inom tillämpningsområdet för punkterna 1 och 3 i artikel 90 i fördraget.

14 Eftersom kommissionen enligt artikel 90.3 i fördraget får utfärda direktiv, ges kommissionen härigenom en rätt att utfärda allmänna regler som anger vilka fördragsförpliktelser som är tvingande för medlemsstaterna i fråga om företag som avses i punkterna 1 och 2 i artikel 90.

15 Parternas yrkanden och argument måste därför prövas med beaktande av om kommissionen i detta mål har hållit sig inom gränserna för sin normativa behörighet enligt fördraget.

II — Åsidosättande av handläggningsregler

16 I första hand hävdar den franska regeringen att kommissionen har antagit det omstridda direktivet med stöd av artikel 90.3 i fördraget i stället för att inleda ett förfarande enligt artikel 169. Enligt regeringen medger artikel 90.3 att kommissionen informerar medlemsstaterna – i det fall det är oklart hur fördragets bestämmelser skall uppfyllas – om vilka medel som måste användas för att säkerställa efterlevnaden. Däremot skall artikel 169 komma i fråga i det fall det är uppenbart att en åtgärd är helt och hållet fördragsvidrig och omedelbart måste stoppas.

17 I detta hänseende måste det konstateras att artikel 90.3 i fördraget bemyndigar kommissionen att i allmänna termer, genom direktiv, ange vilka skyldigheter som följer av artikel 90.1. Kommissionen utövar denna befogenhet om den, utan hänsyn till de olika medlemsländernas särskilda situation, klart anger vilka skyldigheter som de åläggs i fördraget. Denna behörighet kan på grund av sin natur inte användas för att få bekräftat om en medlemsstat har underlåtit att uppfylla en speciell skyldighet som den har enligt fördraget.

18 Det framgår emellertid av det omtvistade direktivet att kommissionen har begränsat sig till att i allmänna termer ange vilka skyldigheter som är tvingande för medlemsstaterna enligt fördraget. Direktivet kan därför inte tolkas som ett fastställande av att vissa medlemsstater har underlåtit att uppfylla sina fördragsenliga skyldigheter. Härav följer att den franska regeringens argument saknar grund och således inte kan godtas.

III — Kommissionens befogenheter

19 Vad den andra grunden beträffar hävdar den franska regeringen, understödd av intervenienterna, att kommissionen, genom att utfärda ett direktiv som endast föreskriver upphävande av särskilda eller exklusiva rättigheter för import, marknadsföring, anslutning, idriftsättning och/eller underhåll av teleterminalutrustning, har överskridit sin övervakningsbefogenhet enligt artikel 90.3 i fördraget. Denna bestämmelse förutsätter att särskilda eller exklusiva rättigheter förekommer. Därför innebär uppfattningen att bibehållandet av dessa rättigheter i sig själv utgör en åtgärd som faller under artikel 90 att hänsyn inte tas till artikelns räckvidd.

20 De belgiska och franska regeringarna hävdar vidare att ett handlingsprogram för omvandling av telesektorn som avses i direktiv 88/301 faller inom rådets exklusiva kompetensområde när rådet agerar med stöd av artikel 100a. De belgiska och italienska regeringarna hävdar vidare att direktivet strider mot artikel 87 i fördraget eftersom endast rådet har rätt att anta regler för tillämpning av artiklarna 85 och 86 i fördraget inom speciella områden.

21 Vad gäller det första argumentet måste det först och främst påpekas att den övervakningsbefogenhet som tillkommer kommissionen innefattar en möjlighet att med stöd av artikel 90.3 precisera vilka skyldigheter som följer av fördraget. Omfattningen av denna befogenhet beror därför på räckvidden av de regler vars efterlevnad skall säkerställas.

22 Vidare bör konstateras att, även om artikeln förutsätter att det finns företag som har beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter, därav inte följer att alla särskilda eller exklusiva rättigheter nödvändigtvis är fördragsenliga. Den saken beror på de olika bestämmelser till vilka artikel 90.1 hänvisar.

23 Vad gäller påståendet att kommissionen skulle ha gjort intrång på de befogenheter som tillkommer rådet enligt artiklarna 87 och 100a i fördraget, måste dessa bestämmelser jämföras med artikel 90 med beaktande av artiklarnas olika ändamål och syften.

24 Artikel 100a rör vidtagande av åtgärder för tillnärmning av sådana bestämmelser i lagar och andra författningar i medlemsstaterna som syftar till att upprätta den inre marknaden och få den att fungera. Artikel 87 rör antagande av förordningar och direktiv som är nödvändiga för att tillämpa de principer som anges i artiklarna 85 och 86, dvs. konkurrensregler som tillämpas på alla företag. Artikel 90 rör däremot de åtgärder som vidtagits av medlemsstaterna med avseende på företag till vilka de har särskilda relationer, vilka anges i artikeln. Det är endast i fråga om sådana åtgärder som artikel 90 ålägger kommissionen en övervakningsuppgift, vilken, om så är nödvändigt, kan utövas genom utfärdande av direktiv och beslut riktade till medlemsstaterna.

25 Det kan därför konstateras att kommissionens befogenheter enligt artikel 90.3 är av annat slag och mer preciserade än de befogenheter som tillkommer rådet enligt artikel 100a, å ena sidan, och artikel 87, å andra sidan.

26 Det bör också erinras om att – som domstolen konstaterade i de förenade målen 188/80, 189/80 och 190/80 (se dom av den 6 juli 1982, Frankrike, Italien och Förenade kungariket mot kommissionen, punkt 14 i domskälen, Rec. s. 2545) – den möjligheten som rådet har att med stöd av sin generella behörighet enligt andra fördragsartiklar anta regler som innehåller bestämmelser som inkräktar på det särskilda området för artikel 90, inte hindrar kommissionen att utöva den befogenhet som tillkommer den enligt artikel 90.

27 Grunden vad gäller kommissionens bristande befogenheter kan därför inte godtas.

IV — Proportionalitetsprincipen

28 Den franska regeringen hävdar att kommissionen har brutit mot proportionalitetsprincipen genom att inte använda tillgängliga medel för att hindra eventuellt missbruk från teleföretagens sida av sina särskilda eller exklusiva

rättigheter. Denna grund sammanfaller med grunderna om åsidosättande av handläggningsregler och bristande befogenhet som ovan har ogillats och behöver därför inte prövas särskilt.

V — Tillämpning av fördragsreglerna

29 Den franska regeringen och intervenienterna gör gällande att artiklarna 2, 6, 7 och 9 i direktivet skulle vara rättsstridiga eftersom dessa bestämmelser med orätt skulle grundas på ett antagande att medlemsstaterna brutit mot artiklarna 30, 37, 59 och 86 i fördraget.

30 Mot bakgrund av vad som ovan anförts måste denna invändning förstås såsom varande riktad mot en oriktig tillämpning från kommissionens sida av de nämnda bestämmelserna i fördraget. Artiklarna 2, 6, 7 och 9 i direktiv 88/301 måste därför prövas i ljuset av de grunder de vilar på.

1. *Lagenligheten av artikel 2 i direktiv 88/301 (upphävande av särskilda eller exklusiva rättigheter)*

31 I artikel 2 i det omtvistade direktivet 88/301 uppmanas medlemsstater som har beviljat särskilda eller exklusiva rättigheter i fråga om import, marknadsföring, anslutning, idriftsättning och/eller underhåll av teleterminalutrustning att upphäva dessa rättigheter och meddela kommissionen vilka åtgärder de vidtagit eller förslag till lagstiftning som framlagts för detta ändamål.

32 Härav följer att direktivet å ena sidan avser exklusiva rättigheter och å andra sidan särskilda rättigheter. För att pröva förevarande invändning är det lämpligt att följa denna uppdelning.

33 Vad gäller de exklusiva import- och marknadsföringsrättigheterna bör erinras om att, enligt domstolens fasta praxis (se särskilt dom av den 11 juli 1974, Dassonville, punkt 5 i domskälen, mål 8/74, Rec. s. 837), förbudet mot åtgärder som har en motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner enligt artikel 30 i fördraget gäller alla regler för handeln som medlemsstaterna inför, som direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, kan hindra handeln inom gemenskapen.

34 Först och främst skall konstateras att förekomsten av exklusiva import- och marknadsföringsrättigheter hindrar näringsidkare från att få konsumenterna att köpa deras varor.

35 För det andra skall påpekas att mångfalden av varor och deras tekniska beskaffenhet med därav följande begränsningar, är kännetecknande för teleterminalsektorn. Under dessa omständigheter är det inte säkert att monopolinnehavaren kan erbjuda hela uppsättningen av de modeller som finns på marknaden, informera kunderna om samtliga terminalers konstruktion och funktion och garantera dessas kvalitet.

36 Exklusiva import- och marknadsföringsrättigheter i teleterminalsektorn kan därför hindra handeln inom gemenskapen.

37 Vad gäller frågan huruvida sådana rättigheter kan vara berättigade, erinras om att kommissionen i artikel 3 i det omtvistade direktivet har preciserat omfattningen av och gränserna för upphävandet av de särskilda och exklusiva rättigheterna, beaktande vissa krav, exempelvis de som anges i artikel 2.17 i rådets ovannämnda direktiv 86/361, nämligen användarsäkerhet, säkerhet för personal vid allmänt tillgängliga telenät, skydd mot skada på allmänt tillgängliga telenät samt samverkan mellan terminalutrustningar i de fall detta är berättigat.

38 Den franska regeringen har för sin del inte ifrågasatt artikel 3 i direktiv 88/301 eller gjort gällande att det skulle finnas andra väsentliga krav som kommissionen borde ha uppfyllt i detta fall.

39 Under dessa omständigheter har kommissionen haft fog för att anse att exklusiva import- och marknadsföringsrättigheter i teleterminalsektorn inte är förenliga med artikel 30 i fördraget.

40 Vad gäller exklusiva rättigheter till anslutning, idriftsättning och underhåll av teleterminalutrustning anges i sjätte övervägandet i ingressen till direktiv 88/301 att:

"... ett bibehållande av exklusiva rättigheter inom detta område skulle innebära att exklusiva marknadsföringsrättigheter bibehålls".

41 Härvid skall för det första erinras om att artiklarna 2 och 3 i fördraget enligt domstolens fasta praxis syftar till att upprätta en marknad som kännetecknas av fri rörlighet för varor utan snedvridande konkurrensregler (se särskilt dom

av den 10 januari 1985, Leclerc, punkt 9 i domskälen, mål 229/83, Rec. s. 1). Artikel 30 och följande artiklar måste därför tolkas i ljuset av den principen, vilket betyder att konkurrensaspekten i artikel 3 f och följande artiklar i fördraget måste beaktas.

42 Det skall vidare observeras att på en marknad som har de kännetecken som ovan beskrivits (se punkt 35) finns det inte någon garanti för att en innehavare av exklusiva rättigheter för anslutning, idriftsättning och underhåll kan garantera dessa tjänsters tillförlitlighet för alla typer av terminaler som finns på marknaden och därigenom möjliggöra att de alla används, eller att det finns ett intresse av detta. Därför måste en näringsidkare, när den exklusiva marknadsföringsrättigheten har upphävts, själv kunna erbjuda anslutning, idriftsättning och underhåll för att kunna bedriva sin marknadsföring under icke snedvridna konkurrensförhållanden.

43 Under dessa omständigheter har kommissionen med rätta ansett exklusiva rättigheter i fråga om anslutning, idriftsättning och underhåll av teleterminalutrustning vara oförenliga med artikel 30 i fördraget.

44 Det följer av det föregående att kommissionen haft rätt att kräva upphävande av de exklusiva rättigheterna till import, marknadsföring, anslutning, idriftsättning och underhåll av teleterminalutrustning.

45 Vad gäller särskilda rättigheter bör noteras att det varken i direktivets bestämmelser eller i ingressen till detta specificeras vilken typ av rättigheter det faktiskt är fråga om och i vilket avseende förekomsten av sådana rättigheter strider mot fördragets olika bestämmelser.

46 Härav följer att kommissionen inte har motiverat kravet på upphävandet av de särskilda rättigheterna till import, marknadsföring, anslutning, idriftsättning och underhåll av teleterminalutrustning.

47 Artikel 2 skall därför ogiltigförklaras vad gäller upphävande av dessa rättigheter.

2. *Lagenligheten av artikel 6 i direktiv 88/301 (upprättande av specifikationer, övervakning av deras tillämpning och beviljande av typgodkännande för teleterminalutrustning)*

48 Medlemsstaterna skall med stöd av artikel 6 i direktiv 88/301 säkerställa att, från och med den 1 juli 1989, ansvaret för upprättande av de specifikationer som anges i artikel 5 i direktivet, övervakningen av deras tillämpning och beviljande av typgodkännande anförtros ett organ som är oberoende av offentliga eller privata företag som erbjuder varor och/eller tjänster inom telekommunikationssektorn.

49 I nionde övervägandet i ingressen till direktiv 88/301 anges att:

"För att säkerställa att [tekniska specifikationer och typgodkännandeprocedurer] tillämpas öppet, objektivt och utan diskriminering, bör uppgiften att utforma sådana regler ges åt organ, som är oberoende av konkurrenter på marknaden i fråga".

50 I sjuttonde övervägandet i ingressen till direktiv 88/301 anges att:

"Övervakning av specifikationer och regler för typgodkännande kan, med hänsyn till den uppenbara intressekonflikten, inte överlåtas till en konkurrent på terminalutrustningsmarknaden. Medlemsstaterna skall därför se till att ansvaret för utformande av specifikationer och regler för typgodkännande tilldelas ett organ som är oberoende av det företag som ansvarar för nätet och av varje annan konkurrent på terminalmarknaden".

51 Det skall framhållas att ett system med icke snedvridna konkurrensförhållanden i fördragets mening bara kan garanteras om lika möjligheter tillförsäkras de rörelsedrivande företagen. Att anförtro ett företag som saluför terminalutrustning uppgiften att upprätta specifikationerna för denna utrustning, övervaka deras tillämpning och utfärda typgodkännande för utrustningen, är liktydigt med att bemyndiga företaget att efter eget gottfinnande bestämma vilken terminalutrustning som får anslutas till det allmänna nätet och därigenom ge detta företag en uppenbar fördel framför konkurrenterna.

52 Under dessa omständigheter kunde kommissionen med fog kräva att upprättandet av de tekniska specifikationerna, övervakningen av deras tillämpning och utfärdandet av typgodkännande tilldelades ett organ som var oberoende av offentliga eller privata företag som saluför konkurrerande varor och/eller tjänster inom telesektorn.

3. *Lagenligheten av artikel 7 i direktiv 88/301 (uppsägning av hyres- eller underhållskontrakt)*

53 I artikel 7 i det omtvistade direktivet åläggs medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt att med högst ett års uppsägningstid säga upp hyres- eller underhållskontrakt för terminalutrustning som vid den tid då kontrakten upprättades var föremål för särskilda eller exklusiva rättigheter som beviljats vissa företag.

54 I artonde övervägandet i ingressen till direktiv 88/301 anförs härom följande:

"Innehavarna av speciella eller exklusiva rättigheter för terminalutrustningen i fråga har haft möjlighet att ålägga sina kunder att teckna långtidskontrakt och därmed hindra att införandet av fri konkurrens får någon praktisk effekt inom rimlig tid. Användarna måste därför ges rätt att få kontraktens löptid ändrad".

55 Det skall här påpekas att kommissionen enligt artikel 90 i fördraget har behörighet endast med avseende på statliga åtgärder (jfr punkt 24), och att konkurrensbegränsande beteenden som företag gör sig skyldiga till på eget initiativ endast kan påtalas genom individuella beslut fattade med stöd av artiklarna 85 och 86 i fördraget.

56 Det framgår inte vare sig av direktivets bestämmelser eller av dess ingress att innehavare av särskilda eller exklusiva rättigheter genom statliga bestämmelser skulle ha tvingats eller uppmanats att ingå långtidskontrakt.

57 Artikel 90 kan därför inte anses vara en lämplig grund för att komma till rätta med de konkurrenshinder som kan uppstå genom sådana långfristiga kontrakt som avses i direktiv 88/301. Artikel 7 skall därför ogiltigförklaras.

4. *Lagenligheten av artikel 9 i direktiv 88/301 (årlig rapportering)*

58 Artikel 9, vilken ålägger medlemsstaterna att vid slutet av varje år lämna kommissionen en rapport som gör det möjligt för denna att fastställa om vissa bestämmelser i direktivet har följts, måste också ogiltigförklaras i den utsträckning den avser de bestämmelser i artikel 2 som gäller särskilda rättigheter och artikel 7 i det omtvistade direktivet.

VI — Åsidosättande av väsentliga formföreskrifter

59 Den franska regeringen hävdar vidare att kommissionen inte tillräckligt har motiverat det omtvistade direktivet.

60 Det skall först och främst preciseras att denna anklagelse bör prövas endast i den utsträckning den avser de delar av det omtvistade direktivet som inte redan har förklarats ogiltiga.

61 Det bör härvid konstateras att de motiv som föranlett kommissionen att kräva upphävande av de exklusiva rättigheterna i fråga om import, marknadsföring, anslutning, idriftsättning och underhåll av teleterminalutrustning tillräckligt tydligt framgår i direktivets ingress. Detta gäller även de skyldigheter som medlemsstaterna åläggs i artikel 6 i det omtvistade direktivet.

62 Grunden om åsidosättande av väsentliga formföreskrifter kan därför inte godtas.

VII — Rättegångskostnader

63 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Emellertid stadgas i 69.3 första stycket att domstolen kan besluta att parterna helt eller delvis skall bära sina kostnader om de ömsom tappar målet på en eller flera punkter. Frankrike har endast delvis vunnit framgång varför varje part, inbegripet intervenienterna, skall bära sina rättegångskostnader.

På dessa grunder meddelar

DOMSTOLEN

följande dom:

1) **Artikel 2 i kommissionens direktiv 88/301/EEG av den 16 maj 1988 om konkurrens på marknaderna för teleterminalutrustning, ogiltigförklaras i den del den ålägger de medlemsstater som beviljat företag särskilda**

rättigheter i fråga om import, marknadsföring, anslutning, idriftsättning och/eller underhåll av sådan utrustning att upphäva dessa rättigheter och meddela kommissionen vilka åtgärder som vidtagits och de förslag till lagstiftning som framlagts för detta ändamål.

2) **Artikel 7 i direktivet ogiltigförklaras.**

3) **Artikel 9 i direktivet ogiltigförklaras i den utsträckning den avser de bestämmelser i artikel 2 som gäller särskilda rättigheter och artikel 7 i direktivet.**

4) **Talan i övrigt ogillas.**

5) **Varje part skall bära sina rättegångskostnader.**

Due Mancini O'Higgins Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias Kakouris Joliet Schockweiler Zuleeg

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 19 mars 1991.

J.- G. Giraud
Justitiesekreterare

O. Due
Ordförande